

САРКАРОВА О.В., ст. гр. ЕПЕК—12с
Наук. кер.: Бородіна О.О., асист.
Донецький національний технічний університет,
м. Донецьк

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ГАЗОВИМ СЕКТОРОМ УКРАЇНИ

Газовий ринок України як інституційна основа взаємодії газового сектору з усім господарським комплексом, є однією з найважливіших складових не лише ресурсного забезпечення економічного розвитку країни, але й її національної безпеки. Нормативно-правове забезпечення роботи газового сектору не відповідає ринковим вимогам, гальмує розвиток конкуренції та використання потенційних можливостей газової галузі. Адаптація українського законодавства в газовому секторі до нормативно-правових актів ЄС фактично не здійснюється, що стримує інтеграцію країни до європейського енергетичного простору.

Актуальність. Державне управління в газовому секторі не є ефективним, послаблюється політичною нестабільністю у країні та характеризується надмірним політичним впливом, відсутністю обґрунтованих, узгоджених у рамках економічної системи стратегічних орієнтирів, спадкоємності політичного курсу, а також притаманною всій системі державного управління в Україні низькою виконавською дисципліною, безконтрольністю та безвідповідальністю.

Мета дослідження. Визначення проблем державного регулювання газового сектора України на сучасному етапі розвитку.

Основна частина. Ринок природного газу в Україні, на відміну від нафтового ринку, є більшою мірою монополізованим і характеризується недосконалою організаційною структурою, низьким рівнем конкуренції і надвисоким – закритості та непрозорості. Уряд зберігає багато прямих і непрямих методів контролю над процесами ціноутворення, встановлення тарифів, операціями імпорту/експорту, умовами доступу інвесторів і процесами інвестування. У процесах імпорту/експорту газу часто беруть участь посередники, ділова репутація яких є сумнівною або невідомою, що зумовлюється наявністю “сірих схем” газопостачання та уможливорює розподіл ресурсних потоків у закритому режимі. Така ситуація зумовлює можливість політичних впливів на національний газовий ринок і високий рівень його тінізації [1].

Згідно з чинним законодавством України, основні напрями державної

політики в нафтогазовій галузі (в тч. на газовому ринку) визначає Верховна Рада України. На неї також покладено функцію законодавчого регулювання.

Законом України “Про нафту і газ” визначені основні завдання

регуляторної політики на газовому ринку:

- сприяння конкуренції;
- забезпечення проведення цінової і тарифної політики;
- захист прав усіх суб'єктів відносин.

Проте, оскільки Верховною Радою досі не прийнято спеціального закону про регулювання газового ринку, то порядок його функціонування визначається Урядом і Національною комісією регулювання електроенергетики (НКРЕ). На Уряд також покладені повноваження зі здійснення державної політики та управління. Ці функції Уряд виконує через Міністерство палива та енергетики, яке є головним органом у системі виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики в паливно-енергетичному комплексі.

Структура державного управління газовим сектором України має наступний вигляд (див. рисунок) [2].

Головними причинами низької ефективності системи державного управління газовим сектором є:

- а) відсутність збігу корпоративних інтересів суб'єктів газового ринку з національними;
- б) надмірний вплив на роботу сектору політичних процесів – як зовнішніх, так і внутрішніх;
- в) низька якість державного менеджменту та обмежені можливості з ротації керівного складу системи державного управління;
- г) неефективність механізмів контролю та відповідальності.

Головними недоліками державного управління газовим сектором є наступні:

- нестабільність і висока ступінь невизначеності державної енергетичної політики, ситуативність реагування на кризові явища, в тч. через розподіл повноважень органів управління;
- неспроможність усунути розбіжності між інтересами вітчизняних суб'єктів газового ринку та іноземних партнерів;
- незавершеність законодавчого забезпечення роботи газового ринку, його інтеграції до європейського ринку;
- нездатність забезпечити достатній рівень інвестиційної привабливості та модернізації галузі;
- низька ефективність і непослідовність приватизаційних процесів;
- неспроможність налагодити ефективне функціонування внутрішнього газового ринку;
- невідповідність результатів діяльності газового ринку потребам споживачів – як фізичних, так і юридичних осіб [3, с. 34].

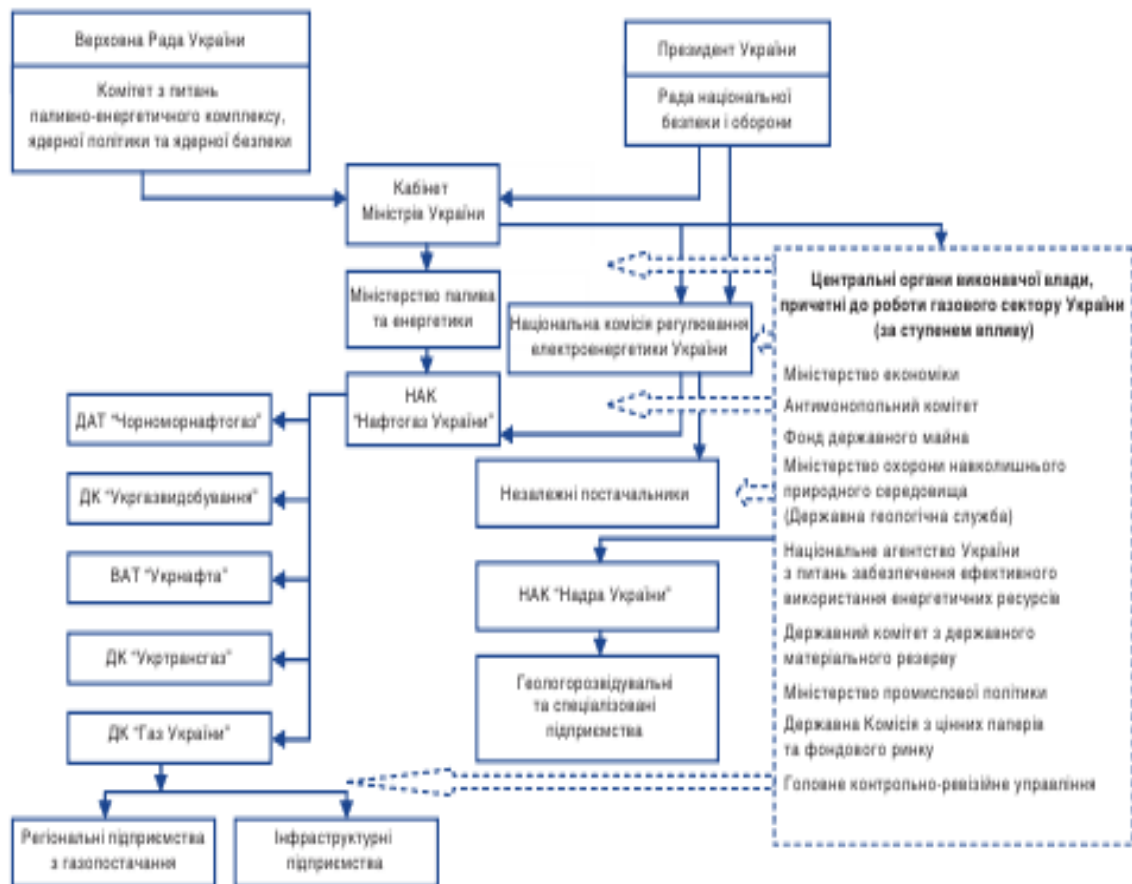

Рисунок. Структура державного управління газовим сектором України

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що загальними наслідками низької ефективності системи управління паливно-енергетичним комплексом України загалом і газовим сектором зокрема є регулярні кризові явища в ПЕК, насамперед у газовій сфері (величезні борги учасників газового ринку, періодичні відключення споживачів від постачання газу тощо), що є однією з причин високого рівня енергоємності ВВП, який зберігається в Україні протягом усього часу незалежності.

Бібліографічний список

1. Главаги О., Состояние и перспективы нефтеперерабатывающей промышленности Украины / Главаги О., Бурлака Г. // Экономика Украины. - 1999. - №5.
2. «Газовий ринок України: стан і проблеми» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://gazumkov.org.ua/> - Назва з екрану.
3. А.Ф.Мельник Державне регулювання економіки.- К: 1994 - С.34-44.